

[Strona Główna](#) > ... > [Twoje Prawa](#) > [Prawa Podstawowe](#) > [Biznes a prawa człowieka](#)

Biznes a prawa człowieka

Reakcja UE na działalność gospodarczą, która może mieć negatywny wpływ na przestrzeganie praw człowieka na świecie.

Działalność gospodarcza jest siłą napędową gospodarki; przyczynia się do rozwoju gospodarczego i społecznego poprzez tworzenie miejsc pracy oraz dostarczanie towarów i usług. Jednocześnie może jednak mieć niekorzystny wpływ na przestrzeganie praw człowieka, w tym tych dotyczących ochrony środowiska, a także aspektów pracowniczych i społecznych.

Poprzez swoje działania i zaniechania przedsiębiorstwa mogą negatywnie wpływać na poszanowanie wszelkich uznanych na arenie międzynarodowej praw człowieka – zarówno bezpośrednio, jak i za pośrednictwem podmiotów znajdujących się w ich łańcuchach dostaw. Dotyczy to między innymi:

- praw obywatelskich i politycznych,
- praw gospodarczych i kulturalnych,
- równości i niedyskryminacji,
- praw dziecka,
- wolności słowa,
- ochrony danych,
- prawa do rzetelnego procesu,
- praw w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju,
- praw pracowniczych,
- praw zdrowotnych,
- praw ochrony konsumentów.

Aby zapobiec negatywnemu wpływowi przedsiębiorstw na prawa człowieka i zapewnić, by wpływ ten był pozytywny, Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ), Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP) oraz Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) podjęły się określenia globalnych oczekiwań dotyczących odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej.

W szczególności:

[Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka z 2011 r.](#) są pierwszym globalnie uznanym zestawem norm w zakresie zapobiegania zagrożeniom dla praw człowieka związanym z działalnością przedsiębiorstw i radzenia sobie z takimi zagrożeniami.

W przyjętych w 1976 r. i zaktualizowanych w 2011 r. [Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw międzynarodowych](#) zawarto rozdział poświęcony prawom człowieka, zgodny ze wspomnianymi wytycznymi ONZ.

W 2017 r. zaktualizowano [Trójstronną deklarację zasad dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej](#) Międzynarodowej Organizacji Pracy (deklaracja MNE), zawierając w niej nowe normy dotyczące warunków pracy oraz odniesienia do wytycznych ONZ i do Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.

W 2016 r. Rada Europy przyjęła [zalecenie w sprawie praw człowieka i przedsiębiorstw](#), poświęcone zapewnianiu dostępu do środków prawnych i podkreślające szczególne potrzeby pracowników, dzieci, ludności tubylczej i obrońców praw człowieka w tym zakresie.

Ponadto w wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka przewidziano, że państwa powinny podjąć odpowiednie kroki w celu zapewnienia osobom dotkniętym nadużyciami związanymi z działalnością przedsiębiorstw dostępu do skutecznego środka prawnego. Można to osiągnąć m.in. za pomocą środków sądowych, administracyjnych czy ustawodawczych. Zgodnie z wytycznymi ONZ przedsiębiorstwa, które poprzez swoją działalność spowodowały szkody w zakresie praw człowieka lub przyczyniły się do ich powstania, powinny zastosować właściwe środki naprawcze.

Reakcja ze strony UE:

[Karta praw podstawowych Unii Europejskiej](#) zawiera szereg odpowiednich przepisów, w tym przepisy dotyczące:

- zakazu niewolnictwa i pracy przymusowej (art. 5),
- wolności prowadzenia działalności gospodarczej (art. 16),
- niedyskryminacji (art. 21),
- praw dziecka (art. 24),
- należytych i sprawiedliwych warunków pracy (art. 31),
- zakazu pracy dzieci (art. 32),
- ochrony zdrowia (art. 35),
- ochrony środowiska (art. 37),
- ochrony konsumentów (art. 38),
- prawa do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu (art. 47).

W reakcji na naruszenia praw człowieka związane z działalnością przedsiębiorstw Unia podjęła następujące działania:

- 2011 r. – Strategia UE podkreślająca zaangażowanie na rzecz wdrożenia wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka;
- 2015 r. – [sprawozdanie Komisji z postępów we wdrażaniu wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka](#);
- 2017 r. – w [sprawozdaniu Agencji Praw Podstawowych](#) zaleca się stworzenie przeglądu wszystkich środków prawnych, który byłby napisany jasnym językiem i adresowany do ogółu społeczeństwa;
- 2019 r. – [przegląd postępów Komisji w zakresie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej oraz biznesu i praw człowieka \(SWD \(2019\)143\)](#);
- 2019 r. – [sprawozdanie szczegółowe Agencji Praw Podstawowych na temat zgłoszonych na terenie UE związanych z biznesem naruszeń praw człowieka i na temat dostępnych środków zaradczych](#).

■ Ostatnia aktualizacja: 28/07/2020

Stroną zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.